

استاد: منصور، روضه‌ای؛ احمد دلبری و ایرج احمدی؛ (۱۳۹۹). «تأثیر آشنایی فرماندهان و مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بهبود عملکرد مالی (مورد مطالعه: دانشگاه علوم انتظامی امین)»، توسعه سازمانی پلیس، دوره ۱۷، شماره ۳، صص ۱۱-۳۰.

مقایسه تأثیر آشنایی فرماندهان و مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بهبود عملکرد مالی (مورد مطالعه: دانشگاه علوم انتظامی امین)^۱

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۰۹/۱۰

منصور روضه‌ای^۲، احمد دلبری^۳، ایرج احمدی^۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۱۰/۲۴

چکیده:

قوانین و مقررات مالی موردنیاز جامعه، حاصل تجربیات و ساعت‌ها تلاشی است که توسط کارشناسان و نمایندگان مجلس تهیه شده و برای استفاده در اختیار مدیران و کاربران قرار گرفته است تا با اعمال درست آن، راه رسیدن به هدف به‌طور صحیح و سریع و با دقت فراهم شود. آشنایی با قوانین و مقررات مالی، زمینه اعمال مدیریت آگاهانه و هدفمند را فراهم می‌سازد. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و در ردیف مطالعات توصیفی-پیمایشی است و با توجه به کیفیت جمع‌آوری داده‌ها، در زمره پژوهش‌های میدانی طبقه‌بندی می‌شود. از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها، کمی است. جامعه آماری این پژوهش، تمام فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین هستند که مجوز دستور مالی دارند و در مجموع ۲۶ نفر به صورت تمام‌شمار انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات نیز کتابخانه‌ای و پرسش‌نامه محقق‌ساخته می‌باشد. به‌منظور بررسی روایی متغیرهای مطرح‌شده در الگوی پژوهش، از شیوه تأیید استادان و متخصصان مشاور استفاده شده و با توجه به اینکه هم آلفای درونی تک‌تک پرسش‌ها و هم آلفای کلی پرسش‌نامه بیش از ۷/۰ است، پایایی پرسش‌نامه‌ها مطلوب ارزیابی شد. یافته‌های پژوهش کنونی نشان داد که آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب، صحت عملکرد و دقت عملکرد بودجه، تأثیر معناداری دارد. با توجه به مطالعات انجام‌شده و شناسایی عوامل تأثیرگذار، توصیه می‌شود موارد زیر اجرایی شود: ۱. لزوم گسترش، توسعه و تقویت اقدامات مؤثر بر بهبود عملکرد مالی با در نظر گرفتن اولویت‌بندی‌های تعیین‌شده؛ ۲. تمرکز بر نقاط قوت و ضعف هر یک از مؤلفه‌های بهبود عملکرد مالی و ۳. بررسی و شناخت صحیح و واقع‌گرایانه از چالش‌ها و مشکلات موجود در راستای هر یک از مؤلفه‌های بهبود عملکرد مالی.

کلیدواژه‌ها:

قوانین و مقررات مالی و محاسباتی، عملکرد مالی، سرعت جذب، صحت عملکرد و دقت عملکرد بودجه مالی.

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد با همان عنوان در دانشکده علوم و فنون منابع سازمانی دانشگاه علوم انتظامی امین است.

۲. گروه مالی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۳. دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

۴. گروه مالی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

مقدمه

امروزه بر کسی پوشیده نیست که دانش و آگاهی، محور و مبنای توسعه، پیشرفت و بهبود امور است و به هر میزانی که دانایی مردم جامعه افزایش یابد، جامعه را توسعه و ترقی می‌گیرد. در این میان ارتقای سطح دانش و آگاهی اشخاصی که در هر سطح و جایگاهی، زمام امور مملکت را در دست دارند، نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در توسعه و پیشرفت خواهد داشت و تجهیز آنان به دانش، اطلاعات و آموزش مستمر آنان، زمینه‌ساز تصمیم‌گیری‌های صحیح، منطقی و اصولی خواهد شد. قوانین حاکم بر وظایف و اختیارات مسئولان کشوری، گاه آن‌چنان متعدد و مشابه است که امکان دارد باعث پیش‌آمدن مسائل ناخواسته و ناخوشایندی نظیر عدم‌آشنایی و سردرگمی شود. آموزش نیروی انسانی، یکی از راه‌کارهای تأمین سلامت نظام اداری و مقابله با جرایم و تخلفات است. نظام اداری سالم و عاری از جرایم، از یک‌سو توسعه و اعتلای کشور و از سوی دیگر، اعتماد و رضایت‌مندی مردم را به دنبال دارد. در این راستا، آگاه‌کردن مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی از جرایم حیطه شغلی به صورت مداوم، نقشی بسزا در پیشگیری از جرایم و تخلفات اداری و کاهش ارتکاب آنها دارد. برای نیل به این هدف، لازم است که متولیان امر، کارکنان دولت را متناسب با وظایف و اختیاراتی که بر عهده دارند، آموزش دهند و آنها را برای جلوگیری از ارتکاب جرایم احتمالی، آماده و هوشیار کنند. هر چند در سال‌های اخیر تلاش‌های بسیاری در این زمینه صورت گرفته است؛ اما هنوز مشاهده می‌شود که مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی در برخی موارد به دلیل عدم‌آشنایی با حیطه وظایف و اختیارات خود و چه‌بسا براساس خیرخواهی، تصمیماتی اتخاذ می‌کنند یا اقداماتی را انجام می‌دهند که در معرض سوءظن یا اتهام قرار می‌گیرند. این نوع تصمیمات و اقدامات، افزون‌بر آنکه به سلامت نظام اداری و اجرایی آسیب می‌رساند، چالش‌هایی نیز بین مراجع اداری و اجرایی و دستگاه‌های نظارتی کشور ایجاد می‌کند که در مجموع، برای نظام اداری تبعات منفی به دنبال دارد و چه‌بسا حیثیت فردی اشخاص را مخدوش کند. همچنین در چند سال اخیر در ناجا شاهد دستورات خلاف قوانین و مقررات مالی و محاسباتی از سوی فرماندهان و مدیران ناجا با وجود کارکرد مشاوره‌ای عاملان ذی‌حساب و مسئولان امور مالی بوده‌ایم که باعث ایجاد مشکلات در هزینه‌کرد اعتبارات، تسویه حساب مسئولان امور مالی با ذی‌حسابی ناجا، بروز تخلفات و بعضاً فساد مالی شده است. عدم‌آشنایی کامل فرماندهان و مدیران ناجا با قوانین مالی و محاسباتی باعث می‌شود دستورات صادرشده براساس قوانین ابلاغی نباشد، هر چند شاید عمدی در کار نبوده و ناشی از احساس مسئولیت هم باشد اما به دلیل اینکه خارج از چارچوب و قانون است، به عدم‌اجرای صحیح قوانین، بی‌دقت در امور مالی و عدم‌سرعت در جذب بودجه منجر شده و زمینه برای پیش‌بینی آن در برنامه‌های سال‌های آتی و عملکرد نامناسب را فراهم کند و از طرف دیگر این عدم‌آشنایی می‌تواند به سوءاستفاده زبردستان از این غفلت

منجر شود. برابر بررسی‌های به‌عمل‌آمده، بیشتر تخلفات صورت‌گرفته سازمان‌ها و نهادها ناشی از عدم‌آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی است و در این راستا سازمان‌ها و نهادهای دولتی همواره باید خود را به فراگیری و رعایت قوانین ملزم کرده تا از عملکرد ناصحیح جلوگیری به‌عمل آید. چنانکه با آگاهی و آشنایی، بستر مناسبی برای اعمال مدیریت آگاهانه و هدفمند و بهبود عملکرد فراهم می‌شود.

با توجه به ماده ۵۳ قانون محاسبات عمومی کشور که اشعار می‌دارد اختیار و مسئولیت تشخیص و انجام تعهد و تسجیل و حواله بر عهده مدیر است، بنابراین مدیران لایه اول و دوم باید اشرافیت کامل بر این موضوع داشته باشند؛ در نتیجه این پژوهش به بررسی رابطه تأثیر فرماندهان و مدیران ناجا بر قوانین محاسباتی در بهبود عملکرد آنان و اینکه رابطه نزدیکی بین آنها وجود دارد، می‌پردازد. همان‌طور که اجرای مأموریت‌های ناجا براساس برنامه هدفمند و رسیدن به آرمان سازمان، نیازمند بهترین عملکرد از سوی فرماندهان و مدیران و صرف هزینه‌ها در چارچوب قوانین و مقررات است و این موضوع زمانی تحقق پیدا خواهد کرد که فرماندهان و مدیران، با قوانین مالی و محاسباتی، آشنایی کامل داشته باشند. همچنین حفاظت و صیانت از بیت‌المال و مدیریت صحیح و اقتصادی منابع و مصارف آن از وظایف ذی‌حسابان و مدیران مالی هر دستگاه است که دسترسی به این امر مهم، بدون آشنایی مدیران و فرماندهان با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی امکان‌پذیر نیست. عدم‌آشنایی مدیران و فرماندهان با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی، همواره یکی از چالش‌های اساسی فرماندهان و مدیران بوده است که به‌منظور تحقق این مهم و اجرای صحیح قوانین و مقررات و تطبیق هزینه‌های انجام‌شده با قوانین و مقررات، نگارندگان تلاش می‌کنند تا تأثیر آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بهبود عملکرد مالی را بررسی کنند. به‌طور کلی پژوهش کنونی در پی پاسخگویی به پرسش‌های اصلی و فرعی زیر است.

پرسش اصلی:

آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بهبود عملکرد مالی به چه میزان تأثیر دارد؟

پرسش‌های فرعی:

۱- آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی تا چه میزان بر سرعت جذب بودجه مالی دانشگاه تأثیر دارد؟

۲- آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی تا چه میزان بر صحت عملکرد بودجه مالی دانشگاه تأثیر دارد؟

۳- آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی تا چه میزان بر دقت عملیات بودجه دانشگاه تأثیر دارد؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

فساد اقتصادی و مالی از جرایمی است که امروزه دامنگیر اقتصاد جامعه شده است و مانع فعالیت اقتصادی پویای اجتماع می‌شود. امروزه همه کشورهای دنیا به‌طور معمول از این فساد مصون نخواهند ماند. فساد اقتصادی در دهه‌های اخیر چنان رشد روزافزونی داشته که بنگاه‌های اقتصادی زودبازده و بزرگ را به سوی انحلال سوق داده یا باعث کُندی حرکت اقتصادی شده و امید مردم را به ناامیدی تبدیل کرده است. فساد در نظام اداری، کم‌وبیش گریبانگیر همه کشورهاست و آسیب‌های ناشی از فساد با توجه به شکل‌های مختلف آن، بی‌شمار است. برای کشوری که در جهت توسعه و پیشرفت گام برمی‌دارد، ضرورت دارد تا در شرایط عادی و بدون فساد به این مهم پردازد و ضروری است برای جلوگیری از تشدید آسیب‌ها در آینده، با تمام توان و در تمام زمینه‌ها با علل و عوامل بروز آن مبارزه‌ای جدی و مستمر صورت گیرد تا در جامعه‌ای سالم و بدون فساد، توسعه پایدار و همه‌جانبه در کشور محقق شود. فراوانی و تنوع قوانین و مقررات مالی از مشکلاتی است که فرماندهان، عاملان ذی‌حساب، مسئولان مالی شهرستان‌ها و کارپردازان و حتی حسابرسان با آن مواجه هستند که وجود و استقرار یک نظام قوانین و مقررات مالی و محاسباتی از ضرورت‌های اصلی بهبود عملکرد در یک سازمان است. بنابراین به‌تبع آن، رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی توسط یگان‌های تابعه ناجا نیز یکی از ضرورت‌های رسیدن به اهداف ازپیش‌تعیین‌شده در ناجاست. هر چه عملکرد ضعیف‌تر باشد و سرعت تغییر و تحولات در یگان بیشتر شود، تضمین دستیابی به اهداف مشکل‌تر خواهد شد و در نتیجه به نظارت و بازرسی جدی و دقیق‌تری نسبت به رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی نیازمند خواهیم بود. سامانه‌های نظارتی در محیط‌های پویا و متلاطم همانند ترمز عمل می‌کنند و به ما گوشزد می‌کنند که اگر مراقب نباشیم و از این امر مهم غفلت کنیم، ممکن است چنان از هدف‌های تعیین‌شده دور شویم که برگشت غیرممکن یا در صورت برگشت دیر شده باشد و نیازها و اهداف تغییر کرده باشند؛ بنابراین نتیجه این خواهد شد که همواره در تلاشیم اما هیچ‌وقت به مقصد نمی‌رسیم. از این‌رو در شرایط فعلی به‌نظر می‌رسد که توجه بیش‌ازپیش به موضوع رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی، راه‌گشای بسیاری از مشکلات امروز سازمان ما خواهد بود.

پیشینه پژوهش

کریم‌دوست در سال ۱۳۹۲ در پژوهشی به بررسی «عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد سازمانی در میان مدیران سازمان تأمین اجتماعی تهران بزرگ براساس توسعه نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده» پرداخته و هدف این پژوهش براساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده برای تشریح و پیش‌بینی فرایند بهبود عملکرد توسط مدیران سازمان بیمه تأمین اجتماعی، ارائه الگوی یکپارچه و مناسب از آشنایی مدیران با قوانین و مقررات بیمه تأمین اجتماعی بر بهبود عملکرد آنان است که از نظر هدف از جمله پژوهش‌های کاربردی می‌باشد. در یافته‌های این پژوهش به مدیران توصیه می‌شود که نادیده گرفتن قوانین و مقررات مالی و محاسباتی مختص بیمه تأمین اجتماعی به ناکارآمدی و فساد مالی منجر می‌شود. همچنین باید به قوانین و دستورالعمل‌های مالی مختص بیمه تأمین اجتماعی به‌عنوان یک پدیده سیستم اطلاعاتی نگریسته شود. مرآتی در سال ۱۳۹۵ در پژوهشی به بررسی «عوامل مؤثر بر میزان رضایت‌مندی مشتریان از ضابطه‌مند بودن آشنایی مدیران و رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی در بانک سپه» پرداخته و نتایج این پژوهش نشان داد که آشنایی مدیران و رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی باعث افزایش سرعت، دقت و صحت شده و این باعث جلب رضایت مشتریان شده است.

کشاوری و همکاران در سال ۱۳۹۴ در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر سهم دانش بر یادگیری، نوآوری و عملکرد سازمانی» نتیجه می‌گیرند که سازمان‌های امروزی برای آمادگی در برابر تغییرات گسترده در آینده و دستیابی به عملکرد بهتر سازمانی و کسب مزیت رقابتی به مدیریت اثربخش دانش سازمانی نیاز دارند. تسهیم دانش یکی از مهم‌ترین عناصر در راستای مدیریت اثربخش دانش در سازمان‌هاست. این پژوهش، تأثیر دانش بر یادگیری، نوآوری و عملکرد سازمانی را بررسی کرده است. بر مبنای مرور مبانی نظری موضوع، الگویی استفاده شده است که فرض می‌کند، دانش به‌طور مستقیم بر عملکرد سازمانی تأثیر مثبت دارد و به‌طور غیرمستقیم از طریق یادگیری و نوآوری سازمانی باعث بهبود عملکرد سازمان می‌شود. این الگو با استفاده از داده‌های جمع‌آوری‌شده از پرسش‌نامه، ارزیابی شد. جامعه آماری پژوهش مرکب از ۴۰۰ نفر از مدیران و مهندسان شرکت آب و فاضلاب مشهد بوده است. برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها، از روش الگوسازی معادله ساختاری استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که دانش بر یادگیری، نوآوری و عملکرد سازمانی تأثیر مثبت دارد.

اسکندری در سال ۱۳۹۱ به بررسی «آشنایی با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی توسط مدیران در مدیریت زنجیره تأمین صنایع مواد غذایی» پرداخته که در این پژوهش تلاش شده تأثیر آشنایی با قوانین و

مقررات مالی و محاسباتی بر مدیریت زنجیره تأمین صنایع مواد غذایی سنجیده شود. بنابراین چندین عامل ارزیابی شده‌اند. این مطالعه بر پایه نظرسنجی از چندین شرکت که در صنعت مواد غذایی فعال هستند، شکل گرفته است. سپس از طریق آزمون‌های آماری تحلیل شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که آشنایی با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی به مدیران کمک می‌کند تا چالش‌های موجود در زنجیره تأمین را با حداکثر کارایی و انعطاف‌پذیری که از اهداف سازمانی به‌شمار می‌رود، مرتفع سازند.

لویس و چالز در سال ۲۰۱۴ به بررسی گسترش فرهنگ آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و ارتباط آن بر بهبود عملکرد سازمانی بین خدمات سازمان شدامد شهری در نیویورک پرداختند که نتایج نشان‌دهنده مؤثر بودن گسترش فرهنگ آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی است. براساس نتایج این پژوهش، گسترش فرهنگ آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی، در بیشتر واحدهای سازمان شدامد آن شهر مؤثر بوده است. براساس آمار، پژوهش صورت‌گرفته حاکی از مؤثر بودن صحت عملکرد بوده است.

چارچوب نظری و الگوی مفهومی پژوهش

منظور از قوانین و مقررات، ضوابط تعیین‌شده توسط مراجع ذی‌صلاح برای نظارت بر نحوه انجام امور مالی وزارتخانه‌ها و سازمان‌هایی است که به‌گونه‌ای از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند؛ بنابراین وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها، باید دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را براساس همین قوانین و مقررات انجام دهند تکراری با صفحه بعد و شامل قوانین متعددی از جمله: اصولی از قانون اساسی، موادی از قانون محاسبات عمومی، موادی از قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح و مجازات اسلامی، موادی از قانون کار، موادی از قانون تأمین اجتماعی، موادی از قانون برنامه‌های توسعه و ... می‌شود (جان‌بزرگی، ۱۳۹۲: ۲۷).

بی‌گمان نقش قوانین و مقررات در اجرای فعالیت‌های سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی و غیردولتی بر کسی پوشیده نیست و همگان به این موضوع اشراف دارند که قوانین وضع‌شده توسط قانون‌گذاران، همانند ابزاری عمل می‌کنند که ۱. چهارچوب و مسیر حرکت آینده سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی و غیردولتی را برای دستیابی به اهداف تعریف‌شده کوتاه‌مدت و بلندمدت مشخص می‌کنند و ۲. به نهادهای نظارتی کمک می‌کنند تا بتوانند از طریق بررسی عملکرد دستگاه‌ها و مقایسه آنها با قوانین و مقررات مربوط به آن، میزان انحراف یا عدم‌انحراف و میزان رعایت یا عدم‌رعایت قوانین پیش‌گفته توسط آن سازمان را به مراجع ذی‌ربط گزارش کنند. در این راستا یکی از مهم‌ترین قوانین موضوعه در هر کشور از جمله ایران، قوانین مالی و محاسباتی می‌باشند که باید مبنای سرلوحه کار ذی‌حسابان و کارکنان واحدهای مالی دستگاه‌ها برای اجرای صحیح وظایف اجرایی و نظارتی

محوالده قرار گیرند. کارکنان واحدهای امور مالی می‌توانند در شمار نیروهایی قلمداد شوند که با حفظ تعصب سازمانی و قانون‌مدار بودن، تمام تلاش خود را در حمایت از مدیریت بالنده و مشارکت‌جو در راستای استیفای اهداف سازمان به‌کارگیرند. این مهم تحقق نخواهد یافت مگر در یک فضای همدلی، هم‌فکری، سازگاری، مدیریت توأم با ملاحظت و اقدام‌هایی نظیر تفویض اختیارات شایسته، به‌هنگام‌سازی اطلاعات مورد وثوق، هماهنگی سطوح مختلف واحدهای مالی، آموزش و برنامه‌ریزی، هدایت و رهبری، نظارت مستمر و وحدت‌رویه در تمام سطوح. قوانین و مقررات مالی و محاسباتی از زمان دریافت وجه با تحصیل درآمد (عمومی، اختصاصی، سایر منابع تأمین اعتبار، سپرده‌ها و ...) تا انجام مراحل تشخیص، تأمین اعتبار، تعهد، تسجیل و صدور حواله و انجام هزینه، ناظر بر انجام امور مالی سازمان‌های دولتی است و به‌عبارتی فعالیت‌های مالی از مرحله ابلاغ اعتبار مصوب و مبادله موافقت‌نامه، دریافت تخصیص و نیز درخواست وجه از خزانه دولت تا مرحله صدور دستور خرج، تأمین اعتبار و بالاخره انجام هزینه‌ها، تابع قوانین و مقرراتی است که رعایت آن برای دستگاه‌های اجرایی الزامی است (جان‌بزرگی و صفرزاده، ۸۸: ۴).

تجربیات و بررسی‌های به‌عمل‌آمده در امور مالی مبین این است که قوانین، دستورالعمل‌ها، تصویب‌نامه و آیین‌نامه‌های بسیاری وجود دارد که یک فرمانده یا مدیر و تمام کارکنان بخش مالی و پشتیبانی هر واحد به‌تناسب نوع کار باید در هنگام انجام امور محول‌شده از منظر انطباق با قوانین و مقررات مربوط نسبت به آنها به‌عنوان ابزار کار، آشنایی کامل و تسلط داشته باشند تا هیچ‌اموری خلاف قوانین و مقررات مالی و محاسباتی انجام نشود (همان، ۵).

مراحل جذب بودجه و تأثیر آن بر تسریع جذب بودجه

مراحل جذب بودجه از تخصیص اعتبار تا هزینه را شامل می‌شود. پس از تصویب و ابلاغ بودجه، دستگاه‌های اجرای بایستی نسبت به جذب آن با رعایت تمام قوانین و مقررات مالی، متنخواه‌گردان، پیش‌پرداخت و علی‌الحساب در موعد مقرر (سال مالی) اقدام کنند. در غیر این صورت در پایان سال مالی بایستی مانده وجوه مصرف‌نشده به حساب خزانه واریز شود (قانون محاسبات عمومی کشور).

مراحل جذب بودجه و تأثیر آن بر صحت عملیات مالی

عملیات مالی (امور مالی) از تخصیص اعتبار آغاز می‌شود و تا هزینه و بستن حساب‌ها و تحویل آن به مراجع ذی‌ربط (دیوان محاسبات کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی) ظرف مدت مقرر در قانون پایان می‌یابد. صحت عملیات مالی با آشنایی و رعایت قوانین و مقررات امکان‌پذیر است، زیرا قانون‌گذار تمام مراحل انجام هزینه را تصویب کرده است که جز با آشنایی دقیق با آن، صحت عمل ناممکن یا حداقل با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهد شد (جان‌بزرگی، ۱۳۹۲: ۳۳). در قانون نحوه هزینه و تشکیل اسناد و همچنین تهیه تراز

مالی به طور دقیق بیان شده است: ماده ۵۴ قانون محاسبات عمومی، نحوه واگذاری تنخواه گردان و چگونگی تسویه آن تبیین شده که حداکثر مهلت در مرکز یک ماه و در شهرستان‌ها دو ماه و همچنین در خارج از کشور شش ماه اعلام کرده است. دیوان محاسبات به تمام حساب‌های وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به‌گونه‌ای از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند به ترتیبی که قانون مقرر می‌دارد رسیدگی یا حسابرسی می‌کند که هیچ هزینه‌ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات، حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوط را برابر قانون جمع‌آوری و گزارش تفریح بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌کند. این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود. بنابراین معاملات دولتی بایستی در چهارچوب این آیین‌نامه قرار گیرد، در غیر این صورت تخلف از مقررات قلمداد شده و موجب پیگرد قرار می‌گیرد (قانون اساسی، اصل ۵۵).

مراحل جذب بودجه و تأثیر آن در دقت عملیات مالی

بر اساس ماده ۳ تا ۷ ق.م.ع.ک، بررسی وقوع عملیات مالی در دستگاه‌ها به‌منظور اطمینان از دستیابی به موارد زیر است:

- ارسال صحیح و به‌موقع درآمد یا انجام هزینه و سایر دریافت‌ها و پرداخت‌ها و رسیدگی به موجودی حساب اموال و دارایی‌های دستگاه‌ها؛
- بررسی برای اطمینان از برقراری روش‌ها و دستورالعمل‌های مناسب مالی و کاربرد مؤثر آنها در راستای نیل به اهداف دستگاه‌های مورد رسیدگی؛
- اعلام نظر درباره لزوم وجود مرجع کنترل‌کننده داخلی یا عدم کفایت مرجع کنترل‌کننده موجود در دستگاه‌های مورد رسیدگی با توجه به گزارش حسابرسی‌ها و رسیدگی‌های انجام‌شده برای حفظ حقوق بیت‌المال؛
- رسیدگی به حساب کسری ابواب جمعی و تخلفات مالی و هرگونه اختلاف حساب مأموران ذی‌ربط دولتی در اجرای قوانین و مقررات به ترتیب مقرر در این قانون (قانون محاسبات عمومی کشور).

آثار سوء عدم آشنایی با قوانین و مقررات مالی

- ۱- سوءاستفاده‌های زیردستان از غفلت و عدم آشنایی مدیر؛
- مدیران و فرماندهان، مسئول عملکرد زیرمجموعه بوده و در این راستا پاسخگو می‌باشند. مدیر آگاه، کمتر دچار غفلت می‌شود و همچنین کارکنان تحت‌امر وی نمی‌توانند از وی سوءاستفاده کنند؛ زیرا می‌دانند وی بر امور اشرافیت داشته و فکر سوءاستفاده را هم نخواهند کرد.

۲- جذب اعتبارات به درستی انجام نمی‌شود؛

عدم آشنایی با قوانین، احتمال دارد عدم رعایت قوانین را به دنبال داشته باشد و جذب اعتبارات به صورت کامل انجام نشود یا مشکلاتی را به وجود بیاورد (عمرانی، ۱۳۹۶: ۲۰).

۳- بروز انحراف در هزینه؛

در انجام هزینه بایستی به ترتیب مراحل تشخیص، تأمین اعتبار، تعهد، تسجیل و حواله رعایت شود. اصلی‌ترین شرط در انجام هزینه این است که انجام هزینه‌ها باید با رعایت تمام قوانین و مقررات مالی و غیرمالی صورت گیرد. هزینه کردن اعتبارات دو شرط اساسی دارد، اول اینکه هیچ هزینه‌ای نباید از اعتبارات مصوب تجاوز کند، دوم اینکه هر وجهی باید در محل خود به مصرف رسیده باشد (اصل ۵۵ قانون اساسی). اگر قانون‌گذار، دستگاه‌های اجرایی را «مجاز» به انجام هزینه‌ای کرده باشد، اشخاص حقیقی و حقوقی، به اعتبار این مجوز نمی‌توانند مدعی حقی بر ذمه دستگاه شوند اما اگر دستگاه‌های اجرایی مکلف به هزینه کردن اعتبارات شده باشند، عدم هزینه این اعتبارات توسط دستگاه مربوط، ممکن است انحراف از وظایف محول شده تلقی شود. قوانین و مقررات مالی، معیاری در راستای عملکرد صحیح است و به عبارت بهتر، ملاک انحراف یا عدم انحراف قوانین مالی و استفاده از آن است (منتی‌نژاد، ۹۲: ۳۰).

۴- تطبیق نداشتن دستورات با قوانین؛

احتمال اعمال سلیق شخصی در صورت عدم آشنایی با قوانین مالی خارج از تصور نیست، چه بسا دستوراتی صادر می‌شود که به نظر درست است اما نه تنها براساس قانون نیست بلکه ممکن است به تخلف از قانون نیز منجر شود. برای نمونه ممکن است اعتباری از محل تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با عنوان پیمانی برای احداث ساختمان واگذار شود که بایستی توسط پیمانکار و انعقاد قرارداد صورت گیرد و مدیر به استناد اینکه اگر این کار به صورت امانی صورت گیرد مقرون به صرفه است، اقدام به انجام کار به صورت امانی کند؛ این امر و جاهت قانونی نداشته و دستورات، موجب تخلف از قانون می‌شود (منتی‌نژاد، ۹۲: ۳).

۵- رعایت نکردن مقررات؛

نظام مالی دولتی جمهوری اسلامی ایران، نظام رعایت است. به همین منظور وزارت امور اقتصادی و دارایی، نمایندگانی (ذی‌حساب) را در دستگاه‌های اجرایی می‌گمارد و وظایف آنان، تطبیق پرداخت‌ها و هزینه با قوانین و مقررات مالی است و در صورت رعایت نکردن قانون از سوی دستگاه اجرایی، مراتب بایستی با

ذکر دلایل به دستگاه اجرایی اعلام شود و در صورت توجه نکردن دستگاه اجرایی، براساس ماده ۹۱ ق.م.ع، ذی حساب مراتب را به صورت کتبی اعلام و رئیس دستگاه بایستی پیامدهای بعدی آن را بپذیرد، به دستگاه‌های نظاره‌گر پاسخگو باشد و در صورت داشتن دلایل قانونی، تبرئه و گرنه به محاکم قضایی ارجاع، در آنجا به موضوع رسیدگی و حکم صادر می‌شود.

۶- عدم تحویل به موقع صورت‌های مالی به وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات؛

در قانون محاسبات عمومی برای تعهد و پرداخت هزینه‌های جاری و عمرانی (سرمايه‌گذاري ثابت) اعم از اینکه از محل اعتبارات عمومی یا اختصاصی تأمین شده یا تا پایان سال مالی توسط خزانه‌داری کل در اختیار ذی حسابی دستگاه‌های ذی ربط قرار گرفته باشند، به ترتیب برای هزینه‌های جاری پایان فروردین ماه و هزینه‌های عمرانی پایان تیرماه سال آتی است و مانده وجوه مصرف‌نشده تا تاریخ‌های پیش گفته پس از انقضای مهلت، ظرف ده روز به خزانه واریز می‌شوند.

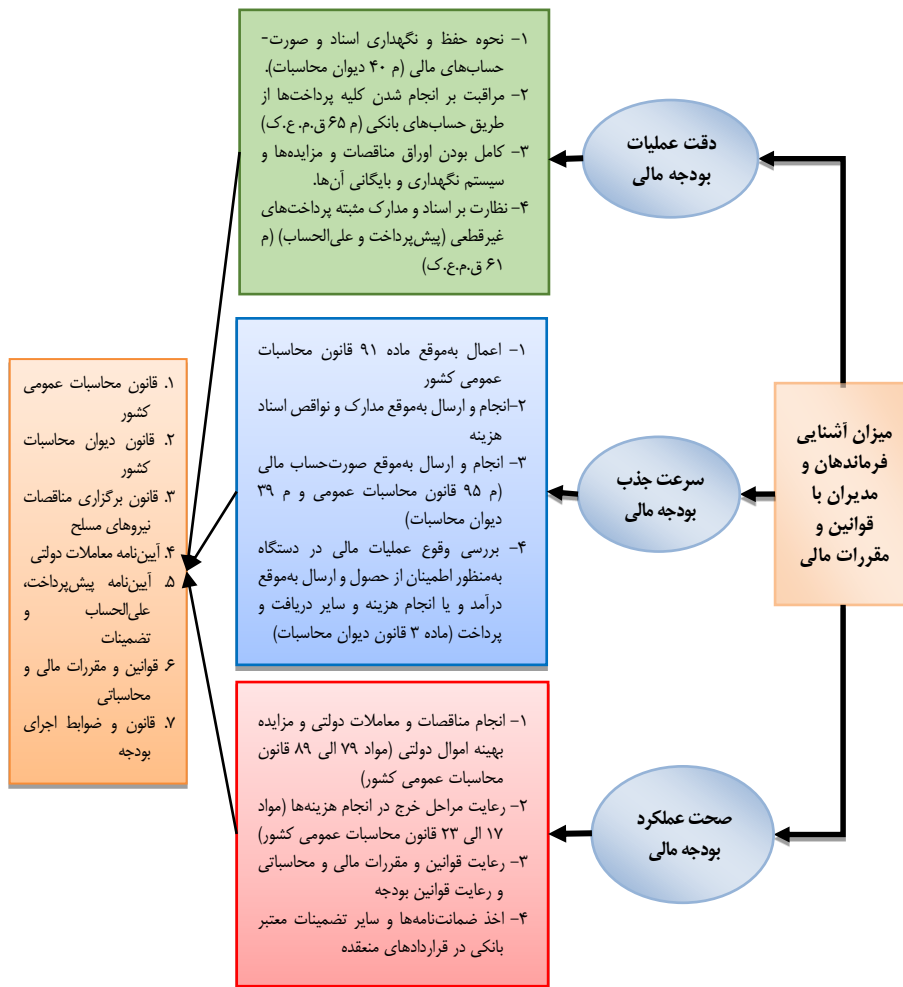
از مجموعه قوانین و مقررات جاری نظیر قانون محاسبات عمومی و تفریح بودجه سال‌های پس از انقلاب و آئین‌نامه مالی و معاملاتی مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نکات ذیل درباره ارائه صورت حساب به دیوان محاسبات، برداشت می‌شود:

الف. ارائه صورت حساب دریافت و پرداخت مربوط به اعتبارات جاری از محل منابع داخلی به دیوان محاسبات مبنا و مستند الزام قانونی ندارد؛

ب. ارائه صورت حساب دریافت و پرداخت ماهیانه مربوط به اعتبارات جاری مدنظر در قانون بودجه کل کشور، در صورتی که این دستگاه‌ها دارای مقررات خاص خود باشند، براساس مقررات خاص یادشده و موارد مربوط به آن صورت می‌گیرد و در صورت نبود مقررات و موارد خاص، الزامی به ارائه صورت حساب وجود ندارد. جذب اعتبار و هزینه آن باید در یک مدت معین صورت گیرد (اعتبارت هزینه‌ای در یک سال مالی)، بنابراین به کارنگرفتن قوانین و مقررات مالی یا عدم‌آشنایی با قوانین و مقررات، امکان عدم‌هزینه در مهلت مقرر را در پی خواهد داشت و امکان واخواهی اسناد از سوی دستگاه‌های نظارت‌کننده و مسئول وجود دارد. بنابراین، وقتی صورت حساب دریافت و پرداخت به موقع آماده نشود و تسویه حساب در موعد مقرر صورت نگیرد، موجبات کسری ابواب جمعی را فراهم می‌کند (منتی‌نژاد، ۱۳۹۲: ۳).

۷- احتمال تخلف مالی؛

از عوامل مؤثر در بروز تخلفات مالی می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

شکل ۱. الگوی مفهومی برگرفته از پژوهش (آقای پانیگرایی^۵ و همکاران (۲۰۱۵: ۱۵۹)

تخلفات مالی و اقتصادی در قوانین و مقررات دولت، با ابزارهای مختلفی صورت می‌گیرد که مهم‌ترین ابزار فساد مالی و اقتصادی، سوءاستفاده از قوانین نامناسب موجود در مواردی روشن و شفاف نبودن قوانین یا نبود قوانین برای برخی امور است که موجبات بروز رفتارهای سلیقه‌ای افراد می‌شود؛ شفاف نبودن مقررات، عدم دسترسی و عدم آشنایی با آنها و اینکه مجوزها را فقط می‌توان از نهاد یا افراد خاصی دریافت کرد، قدرت زیادی را برای کارکنان دولت فراهم می‌کند که این کارکنان با استفاده از قوانین و مقررات مختلفی که برای اداره امور جامعه در اختیار دارند و با استفاده از کاغذبازی و روابط، می‌توانند آنها را کاهش دهند (دانش حسابرسی، ۱۳۹۱).

براساس مطالعات انجام‌شده درباره بررسی تأثیر آشنایی فرماندهان و مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بهبود عملکرد مالی، الگویی با این موضوع و متناسب با عوامل مؤثر، استخراج و طبقه‌بندی شد که در زیر به تشریح این الگو پرداخته شده است:

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و در ردیف مطالعات توصیفی-پیمایشی است و با توجه به کیفیت جمع‌آوری داده‌ها، در زمره پژوهش‌های میدانی طبقه‌بندی می‌شود. از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها، کمی است. جامعه آماری این پژوهش، تمام فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین هستند که مجوز دستور مالی دارند و در مجموع ۲۶ نفر به صورت تمام‌شمار انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات نیز کتابخانه‌ای و پرسش‌نامه محقق ساخته می‌باشد.

پرسش‌نامه پژوهش شامل دو بخش و مؤلفه‌های آن با توجه به متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش، در جدول ۱ درج شده است.

جدول ۱. متغیرها، مؤلفه‌ها و گویه‌های پرسش‌نامه

نوع متغیر	عنوان متغیر	مؤلفه‌ها	گویه‌ها (پرسش‌ها)
مستقل	میزان آشنایی با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی		۱ تا ۸
وابسته	بهبود عملکرد	سرعت جذب بودجه مالی	۹ تا ۴۶
		صحت عملکرد بودجه مالی	
		دقت عملیات بودجه مالی	

با توجه به اینکه هم آلفای درونی تک‌تک پرسش‌ها و هم آلفای کلی پرسش‌نامه بیش از ۰/۷ است، می‌توان پایایی پرسش‌نامه‌های یادشده را مطلوب ارزیابی کرد.

جدول ۲. نتایج آلفای کرونباخ

مؤلفه	تعداد مؤلفه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
میزان آشنایی با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی	۸	۰/۸۹۷
تأثیر در بهبود عملکرد مالی	۲۲	۰/۸۳۵
سرعت جذب بودجه مالی	۸	۰/۸۰۷
صحت عملکرد بودجه مالی	۸	۰/۹۰۷
دقت عملیات بودجه مالی	۷	۰/۸۹۷
مجموع	۴۶	۰/۸۸۹

یافته‌ها

نرمال بودن جامعه آماری با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، ارزیابی شده و تمامی آنها نرمال بوده‌اند.

جدول ۳. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن جامعه

متغیرها	آماره آزمون	سطح معناداری
آشنایی فرماندهان و مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی	۰/۸۷۹	۰/۴۲۲
سرعت جذب بودجه مالی	۰/۸۱۴	۰/۵۲۲
صحت عملکرد بودجه مالی	۱/۰۲۶	۰/۲۴۴
دقت عملیات بودجه مالی	۰/۸۸۹	۰/۴۰۸

با توجه به سطوح معناداری به دست آمده در جدول ۳ می‌توان به بررسی نرمال بودن چهار متغیر پژوهش پرداخت. با توجه به اینکه سطوح معناداری به دست آمده متغیرها، بیشتر از سطح خطای در نظر گرفته شده است، بنابراین می‌توان گفت دلیلی برای رد فرض صفر وجود ندارد، یعنی داده‌های این پژوهش نرمال هستند.

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول: آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی تأثیر دارد.

جدول ۴. ویژگی‌های مدل رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی

مدل	R	R ₂	R ₂ تعدیل شده
۱	۰/۳۷	۰/۱۳۷	۰/۱۳۴

جدول ۵. تجزیه واریانس رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی

سطح معناداری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
۰/۰۰۰	۱۷/۵۴۴**	۱۰۲/۳۳	۱	۱۰۲/۳۳	رگرسیون
		۳/۱۴۸	۲۵	۲۰۴/۶۲۴	باقیمانده
			۲۶	۳۰۸/۸۵۴	کل

** : معنادار در سطح یک درصد

جدول ۶. ضرایب معادله رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی (coefficients)

سطح معناداری	آماره t	ضرایب استاندارد نشده		مدل
		ضریب استاندارد شده بتا (Beta)	خطای استاندارد ضریب	
۰/۰۰۱	۳/۷۷	-	۱/۴۵	α
۰/۰۰۰	۳/۶۵	۰/۳۸	۰/۰۴۵	β

آماره F از تقسیم میانگین مربعات رگرسیون بر میانگین مربعات باقی مانده به دست می آید. در جدول ۵ آماره F برابر با ۱۷/۵۴۴ و حاکی از معنادار بودن رگرسیون در سطح اطمینان ۹۹ درصد است. مقدار p-value به دست آمده، تأیید کننده این مدعاست. بنابراین فرض $H_0: \beta=0$ رد می شود و چنین استنباط می شود که با توجه به ضریب رگرسیون و علامت شیب آن، آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی، معنادار است. می توان این گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو (آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و سرعت جذب بودجه مالی) در یک راستا بوده و اگر ابعاد آن ارتقاء یابد، می تواند باعث بهتر شدن فرضیه اول یعنی امور مربوط به سرعت جذب بودجه مالی شود. معادله رگرسیون آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی عبارت است از:

$$y = 4/152 + 0/287x$$

فرضیه دوم: آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی تأثیر دارد.

جدول ۷. ویژگی‌های مدل رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی

مدل	R	R ₂	R ₂ تعدیل شده
۱	۰/۴۱۹	۰/۱۷۵	۰/۱۶۹

جدول ۸. تجزیه واریانس رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
۱	۲۰۷/۳۲	۱	۲۱۱/۳۲	۴۹/۲۲۱**	۰/۰۰۰
	۳۴۱/۲۹	۲۵	۴/۴۴۷		
	۵۲۷/۵۸	۲۶			
کل					

** : معنادر در سطح یک درصد

جدول ۹. ضرایب معادله رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی (coefficients)

سطح معناداری	آماره t	ضرایب استاندارد نشده		مدل
		ضریب استاندارد شده	خطای استاندارد	
۰/۰۰۱	۳/۲۸	-	۰/۰۴۱	α
۰/۰۰۰	۵/۶۷	۰/۵۱۷	۰/۰۳۹	β

آماره F از تقسیم میانگین مربعات رگرسیون بر میانگین مربعات باقی مانده به دست می‌آید. در جدول ۸ آماره F برابر با ۴۹/۲۲۱ و حاکی از معنادار بودن رگرسیون در سطح اطمینان ۹۹ درصد است. مقدار p-value به دست آمده تأییدکننده این مدعاست. بنابراین فرض $H_0: \beta=0$ رد می‌شود و چنین استنباط می‌شود که با توجه به ضریب رگرسیون و علامت شیب آن، آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی، معنادار است. می‌توان این گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو (آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و صحت عملکرد بودجه مالی) در یک راستا بوده و اگر ابعاد آن ارتقاء یابد، می‌تواند باعث بهتر شدن فرضیه دوم یعنی امور مربوط به صحت عملکرد بودجه مالی شود. معادله رگرسیون آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی عبارت است از: $\hat{y} = 4/74 + 0/311 X$.

فرضیه سوم: آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملیات بودجه مالی تأثیر دارد.

جدول ۱۰. ویژگی‌های مدل رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملیات بودجه مالی

مدل	R	R ₂	R ₂ تعدیل‌شده
۱	۰/۵۰۲	۰/۲۵۲	۰/۲۴۴

جدول ۱۱. تجزیه واریانس رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملیات بودجه مالی

سطح معناداری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
۰/۰۰۰	۳۸/۵۲**	۲۰۱/۴۴	۱	۲۰۱/۴۴	رگرسیون
		۴/۰۵	۲۵	۱۹۴/۸	باقیمانده
		-	۲۶	۵۰۲/۳۴	کل

***: معنادار در سطح یک درصد

جدول ۱۲. ضرایب معادله رگرسیونی آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملیات بودجه مالی (coefficients)

سطح معناداری	آماره t	ضرایب استاندارد نشده			مدل	
		ضریب استاندارد شده بتا (Beta)	خطای استاندارد	ضریب	α	β
۰/۰۰۰	۴/۲۲	-	۱/۰۷۵	۴/۸۲	α	۱
۰/۰۰۰	۷/۰۱	۰/۴۸۸	۰/۰۳۸	۰/۲۸	β	

آماره F از تقسیم میانگین مربعات رگرسیون بر میانگین مربعات باقی‌مانده به دست می‌آید. در جدول ۱۲ آماره F برابر با ۳۸/۵۲ و حاکی از معنادار بودن رگرسیون در سطح اطمینان ۹۹ درصد است. مقدار p-value به دست آمده، تأییدکننده این مدعاست. بنابراین فرض $H_0: \beta=0$ رد می‌شود و چنین استنباط می‌شود که با توجه به ضریب رگرسیون و علامت شیب آن، آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملیات بودجه مالی، معنادار است. می‌توان این گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو (آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و دقت عملیات بودجه مالی) در یک راستا بوده و اگر ابعاد آن ارتقاء یابد، می‌تواند

باعث بهتر شدن فرضیه سوم یعنی امور مربوط به دقت عملیات بودجه مالی شود. معادله رگرسیون آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملیات بودجه مالی عبارت است از: $y = 4/72 + 0/28x$.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اصلی پژوهش، تأثیر آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بهبود عملکرد مالی است. با توجه به معنادار بودن رگرسیون این گونه نتیجه گیری می شود که آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر ابعاد بهبود عملکرد مالی مؤثر هستند. نتیجه حاصل از فرضیه فرعی نخست نشان می دهد که آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر سرعت جذب بودجه مالی، تأثیر معناداری دارد. ضمن اینکه بیشترین تأثیر، مربوط به بستن حسابها در مهلت مقرر است. این نتیجه با یافته های کریم دوست (۱۳۹۲) و مراتی (۱۳۹۵) همخوانی دارد. کریم دوست نشان داد که میزان آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بستن حسابها (تسویه حساب) در مهلت مقرر سازمان مؤثر است و این با نتیجه پژوهش کنونی، هماهنگ است. مرآتی نشان داد که میزان آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر بستن حسابها (تسویه حساب) در مهلت مقرر سازمان مؤثر است و این با نتیجه پژوهش کنونی، هماهنگ است. نتیجه حاصل از فرضیه فرعی دوم نشان داد که آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر صحت عملکرد بودجه مالی، تأثیر معناداری دارد. ضمن اینکه بیشترین تأثیر، مربوط به صدور دستورات براساس قوانین است. این نتیجه با یافته های اسکندری (۱۳۹۱) و ماریو (۲۰۱۴) همخوانی دارد. لوین و چالز در سال ۲۰۱۴ به بررسی گسترش فرهنگ آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و ارتباط آن بر بهبود عملکرد سازمانی بین خدمات سازمان شدامد شهری در نیویورک پرداختند که نتایج نشان دهنده مؤثر بودن گسترش فرهنگ آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی است. براساس نتایج این پژوهش، گسترش فرهنگ آشنایی مدیران با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی، در بیشتر واحدهای سازمان شدامد آن شهر مؤثر بوده است. براساس آمار، پژوهش انجام شده حاکی از مؤثر بودن صحت عملکرد بوده است. نتیجه حاصل از فرضیه فرعی سوم نشان داد که آشنایی فرماندهان و مدیران دانشگاه علوم انتظامی امین با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر دقت عملکرد بودجه مالی، تأثیر معناداری دارد. ضمن اینکه بیشترین تأثیر، مربوط به رعایت

دقیق قوانین و مقررات مالی در انجام هزینه است. این نتیجه با یافته‌های مراتی (۱۳۹۵) و اسکندری (۱۳۹۱) همخوانی دارد. در پژوهش انجام شده توسط اسکندری در سال ۱۳۹۱، به بررسی آشنایی قوانین و مقررات مالی و محاسباتی توسط مدیران در مدیریت زنجیره تأمین صنایع غذایی پرداخته شده است که در این پژوهش تلاش شده تأثیر آشنایی با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی بر مدیریت زنجیره تأمین صنایع مواد غذایی سنجیده شود.

پیشنهاد‌های پژوهش

- ۱- لزوم گسترش، توسعه و تقویت اقدامات مؤثر بر بهبود عملکرد مالی با در نظر گرفتن اولویت‌بندی‌های تعیین شده؛
- ۲- تمرکز بر نقاط قوت و ضعف هر یک از مؤلفه‌های بهبود عملکرد مالی؛
- ۳- بررسی و شناخت صحیح و واقع‌گرایانه از چالش‌ها و مشکلات موجود در راستای هر یک از مؤلفه‌های بهبود عملکرد مالی؛
- ۴- افزون بر تقویت تعهد و اعتماد کارکنان به سازمان و مدیران ارشد آن، حمایت کامل مدیریت عالی و مدیران ارشد سازمان از اجرای طرح آشنایی فرماندهان و مدیران ناچا با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی، موجب تقویت فرهنگ سازمانی پذیرش رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی می‌شود؛
- ۵- تأکید سازمان بر ارتقای علمی و عملی کارکنان به منظور تقویت رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و ترغیب مدیران نسبت به آشنایی و پایبندی به قوانین و مقررات مالی؛
- ۶- تمایل افراد برای شرکت در برنامه آموزشی قوانین و مقررات مالی اهمیت زیادی دارد، زیرا اگر فرد به کسب دانش تمایلی نداشته باشد، انگیزه‌ای برای کسب مهارت‌ها و آموزش‌ها ندارد، صرفاً باعث اتلاف وقت خود و سازمان شده و هزینه‌های زیادی را به سازمان تحمیل می‌کند، بنابراین استفاده از کارکنانی که خودشان تمایل به ارتقاء دارند، از دلایل موفقیت صحت عملکرد خواهد بود.

منابع:

منابع فارسی

- اسکندری، مهدی (۱۳۹۱). آشنایی با قوانین و مقررات مالی و محاسباتی توسط مدیران در مدیریت زنجیره تأمین صنایع مواد غذایی. فصلنامه بررسی‌های بازرگانی. ش ۱۷.
- جان‌بزرگی، ابراهیم، رحمت‌اله صفرزاده (۱۳۸۸). آشنایی با قوانین و مقررات مالی. چاپ اول. تهران: انتشارات معاونت تربیت و آموزش ناجا.
- جان‌بزرگی، ابراهیم (۱۳۹۲). آشنایی با قوانین و مقررات مالی ویژه فرماندهان و مدیران ناجا. چاپ اول. تهران: انتشارات معاونت تربیت و آموزش ناجا.
- عمرانی، احمد (۱۳۹۶). بررسی تأثیر نظارت سازمان بازرسی کل کشور بر عملکرد یگان‌های انتظامی تهران بزرگ. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد تهران جنوب.
- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
- قانون محاسبات عمومی کشور، ۱۳۸۸.
- کریم‌دوست، احمد (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد سازمانی در میان مدیران سازمان تأمین اجتماعی تهران بزرگ براساس توسعه نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده. فصلنامه مطالعات منابع انسانی. سال اول. شماره پنجم.
- کشاوری، علی (۱۳۹۴). بررسی تأثیر سهم دانش بر یادگیری، نوآوری و عملکرد سازمانی. فصلنامه پژوهشگاه علوم و فناوری. ش ۳۲.
- مرآتی، هادی (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر میزان رضایت‌مندی مشتریان از ضابطه‌مندبودن آشنایی مدیران و رعایت قوانین و مقررات مالی و محاسباتی در بانک سپه. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت. سال ششم. ش ۲.
- منتی‌نژاد، صادق (۱۳۹۲). کاربرد معیارهای عینی و ذهنی در عوامل موجهه جرم. مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی. دوره ۱. ش ۱.

منابع لاتین

- Levin and Charles A. Kirkpatrick. (2014). *Quantitative Approach to management*, Third D. New York, McGraw Hill, co p.277.
- Panigrahi, S, Zainuddin, Y, and N, Azizan. (2014). *Linkage of management decision to shareholder's value: EVA concept*. International Journal of Finance & Banking Studies, Vol 3, pp114-125